u.

22

Q. D. B. V.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA, DE

PICA,

QUAM

AUXILIANTE DIVINO NUMINE,

AMPLISSIMO MEDICORUM ORDINE IN HAC

PERANTIQUA HIERANA INDULGENTE,

SUB PRÆSIDIO

DEI TER OPTIMI MAXIMI

PRO DOCTORIS GRADU,

ET SUMMIS IN MEDICINA HONORIBUS, AC

PRIVILEGIIS IMPETRANDIS,

PUBLICÆ VENTILATIONI SUBMITTET,

AUCTOR

RUDIGERUS FRIDERICUS

ÜBELGÜN,

HATTNEGA - WESTPHALUS.

DIE XIIX. SEPTEMBRIS ANNI MDCCXIX.

IN AUDITORIO MAJORI COLLEGII MAJORIS,

HORIS CONSVETIS.

ERFORDIÆ,

TYPIS JOH. HENRICI GROSCHII, ACAD. TYPOGR.

VIRO
ILLVSTRI, ATQVE GENEROSO,
DOMINO
RUDIGERO DE WESTHOVEN,
CONSILIARIO, AC ARCHIATRO ELECTORARI
ALIORUMQUE IMPERII STATUUM
GRAVISSIMO,
DOMINO IN GOY, RELIQUA:
AVO AC PATRONO
OMNI PIETATIS AC OBSERVANTIÆ CULTU
ÆTATEM
DEVENERANDO
D. D. D.
AUCTOR.

VIR ILLUSTRIS, AC GENEROSE,

Domine, Ave, ac Mœcenas omni honore pariter atque amore æternum ſuſpicende.

QUotiescunque, Ave Venerande, Tuorum beneficiorum in me collatorum memoriam gratiâ mente recolo; toties nequeo temperare mihi, quin in ruborem totus ſuffundar: à teneris enim, quod græci dicunt, unguiculis, tot in me extare voluiſti beneficentiæ Tuæ monumenta, ut quicquid dixero minus ſit. Sicco pede prætereo complura, notatu tamen digniſſima, id in præſenti tantummodo commemorans, quod me vix ex ephebis excedentem in Domum Tuam recipere, ac ibi ſaluberrimis Tuis monitis non indies ſolùm, ſed

quâvis fere horâ imbuere haud dedignatus ſis. Revera ſummâ lætitiâ adhuc perfundor, quoties mentem ſubeunt tot Sacra, tot Philologica juxta atque Philoſophica, tot Medica toties per tot annorum decurſum affectu plusquam paterno propinata. Tantum vero abfuit, ut favoris illius exoptatiſſimi jacturam fecerim iter ad Academias parans, ut potius auſim dicere illum eâ tempeſtate majora incrementa cepiſſe. Teſtis eſt omni major exceptione litterarum non contemnendus numerus, quas ad me ſæpenumero dare haud gravatus es, urgente quantumvis negotiorum undique affluentium mole: iis vero tot rerum chymicarum æque atque Medicarum me participem eſſe voluiſti, ut eas adhuc dum relegens lætus exultem. Collabantem animum, quod candidé præ me fero, his ipſis ſæpius ad majora adſpirare juſſiſti, ſæpiſſime vero, errantem in viam regiam filo quaſi ariadneo deduxiſti, methodum genuinam ſtudiorum ante oculos ponens. Ἀλλ᾽ ἐκ τῶν ὀνυχῶν τὸν λέοντα. Neque tamen hic benevolentiæ Tuæ in me finis fuit. Enim vero ſtudiis meis vix coronide adornatis, in mandatis mihi dediſti, ut itineri finem imponam, ſpe certiſſimâ

fre-

fretus, Te quæcunque Practica Tua, quorum magnam partem jam mihi vendico, mecum benevolé communicaturum fore. Proin quod & eſſe, & bene eſſe Tibi debeam, hypſæâ cæcior eſſem, ſi non viderem. Quamobrem à multo jam tempore in id incubui, & eo omni ope nunquam non anniſus ſum, ut aliquod levidenſe quantumvis grati animi in Te exſtaret teſtimonium; ſed ſpe mea hucusque fruſtratus ſum. Nunc verò ubi ſpecimen aliquod inaugurale publici juris faciendum fuit, belliſſimam occaſionem nactus iſthoc in perpetuam gratæ mentis teſſeram Tibi ſacrum facere in animum induxi. Equidem non ſum neſcius vile hocce munuſculum chartaceum, quod Tibi nuncupare haud erubui, munificentiæ Tuæ cumulum ne quidem attingere, nedum exhaurire. Inprimis quum rudi illud penicillo, quod ultro fateor, adumbratum ſit, deficiente nempe librorum Tuorum ſuppellectile. Cæterum fertur Apollo conſtructâ ſibi arâ nullius momenti plumulam à columbâ oblatam majori in numero habuiſſe, quam multa multorum eaque ſplendidiſſima dona; & referentibus litterarum monumentis magnus quon-

dam Perſarum Rex exhibitam ſibi manu vel cujusvis loci aquam fronte haud indignabundâ accepit. Ego pariter molâ ſalsâ lito, qui thura non habeo; ſpem concipiens maximam, Te, quæ Tua eſt humanitas, hoc grati animi τεκμήριον non, ut in ſe eſt, ſusque deque habiturum, ſed æqui bonique conſulturum fore. Accipe Proinde, Ave plurimum venerande, tenellum hunc ingenioli mei fætum fronte ſerenâ, id eſt, Tuâ. Conſecro Tibi hunc & cum eo me totum eâ quâ decet animi ſubmiſſione. Ego vero Numen ſupremum interea temporis ardentiſſimis venerabor precibus ut Te per annos Neſtoreos ſoſpitem ſervet, ac incolumen id quod vovet

TUUS

Dabam die 9. Sept. 1719.

Obedientiſſimus Nepos

RUD. FRID. ÜBELGÜN.

ΣΥΝ ΤΩ͂ ΘΕΩ͂.

§. I.

QUum ex veterum ſententia: Δεῖ γὰρ πρῶτον τὸ τῆς φωνῆς σημαινόμενον ἐξετάζειν εἰς τὸ ὀρθῶς διδάσκειν i. e. primum oportet in vocis ſignificationem inquirere ad recte docendum: ne ἀμεθόδως telam diſſertationis pertexere videar, eorum veſtigia premere, ac quicquid intimiorem ſui penſitationem hoc nomine exigere videtur haud ſecus atque par eſt paucis delineatum dare in præſens viſum eſt.

§. II.

Quod ergo ad etymologiam attinet, græcis adfectus noſter κίσσα, attice κίττα, aliis vero κίττωσις audit; latinis vero nomine picæ & picationis venit. At non unam fovent ſententiam, qui vocis græcæ ἀνάλυσιν penitius rimari animum induxêre. Enimvero hanc ipſam & picæ avi, & hederæ quæ κισσὸς & κιττὸς ſalutatur in acceptis ferunt. Qui primum locum avi vendicant varia rationum momenta in medium producunt. Ita MOSCHION *cap. XXIX.* περὶ γυναικ. παθ. φθωνὴν καὶ πτερὰ ποίκιλα inſinuat: Certe conſtat inter omnes picas ſubinde varias addiſcere voces ac verſiculos, quo nomine haud dubie poëticæ dicuntur ab Iſidoro, Poëtriæ vero à Perſio, ut adeo vel ex hac ratione, aut potius à coloris diverſitate, quâ tum ratione individui tum ſpeciei ſunt conſpicuæ à Petron. in ſatyric. variæ, ab aliis vero picæ quaſi pictæ appellentur: ut enim vulgarem mittam, dari picam glandariam, verſi

colo-

colorem, maculis cæruleis diſtinctam, ruberrimam nemo non novit, niſi in hocce ſtudii genere hoſpes ſit. NICOL. ROCHEUS *libr. de morb. mul. curand. cap. XXIV.* præter picturatam avis varietatem picam iſtiusmodi morbis nonnunquam corripi adfirmat, quâ etiam opinione imbutus eſt ÆGINETA *l. 1. c. 1.* Haud ſecus ex recentiori ætate FORESTUS *libr. XVIII. obſ. VII. Schol.* & & cum eo complures autumant, quod κίττα ſit dicta, vel à picæ avis varietate, vel quod hæc ipſa ſubinde hoc malo afficiatur.

§. III.

Tam varii vero auctores varium colorem allegant, quod appetitus in affectu noſtro morboſo æque varius ſit. Nonnullis πάμφαγον eſt ὄρνις ἡ κίττη, uti videre eſt apud ARISTOPHAN. & PET. JOH. FABRUM *Anat. totius univerſi p. 336* ubi loci picam veſci omnibus arborum fructibus atque carne adfirmare nullus dubitat; & horum ductu quibusdam altè animo ſedet opinio, morbum noſtrum picæ denominatione inſigniri, quod ibi etiam quæcunque, nullâ diſcretionis ratione habitâ, appetantur. Tacitus prætereo varietatem volatus atque motus ejusdem avis quam crepant alii. Neque minus in gratiam hujus dogmatis dici poſſet, quod, ſicuti picæ coloris utplurimum ſunt ex albo & nigro variegari, ita haud diſſimili ratione appetitus magis feratur in alba pariter atque nigra, in quorum cenſu ſunt, carbones, terra, creta, calx viva, teſtæ, fiſtulæ tabacaceæ & quæ ſunt plura. Aliquod etiam rei momentum adferret, qui perhiberet haud ſecus picatas talia appetere quæ œconomiæ animali-

mali nulli uſui ſunt, uti picis in more poſitum eſt, ea furto auferre, quemadmodum FABER *l. c.* elegans exemplum adducit, ubi nummum aureum in foramine altiſſimæ turris occultavit.

§. IV.

Qui vero ἀπὸ τȣ̃ κισσȣ̃ ſeu κιττȣ̃ vocis denominationem arceſſunt, hic loci diverſa diverſimode à picatis appeti arbitrantur, ut hedera variis rebus πολυσχηματίςως καὶ ποικίλως περιπλέκεται, quæ ſunt verba MOSCHION *l. c.* Quam opinionem albo lapillo notare videtur RODER. à Caſtro *de morb. mul. l. 3. c. 9.* adſerens nomen illi eſſe ab hederâ, quod, ut hæc variis plantis prout occurrunt ſe implicet, ita picâ laborantes varia edulia appetant. Neque haud ita longé ab hac ſententiâ abeſt HEURNIUS *libr. de morb. ventric. c. 9.*

§. V.

At vero ſi unum ex binis hiſce dogmatibus neceſſario amplectendum foret, mallem priori quam poſteriori calculum adjicere. Convolvulos enim nomine & omine conſpicuos & magis & ſæpius hederâ nullis non rebus circumvolvi usque oculis uſurpare cuivis integrum eſt. Cur ergo pica non his potius nomen ſuum debet? ſane eâdem ratione κίσσα τῇ κίςῃ natales ſuos debebit, quum ut varia reconduntur in ciſta, ita hic diverſis impletur ciſta microcoſmica, ventriculus Medicorum filiis dicta. Neque negaverim multis etiam premi difficultatibus etymologiam ab ave petitam.

§. VI.

Quam ob rem crediderim eam reliquis ſatius de-

rivari ἀπὸ τῆς κιτρίας, quæ latinis arbor citria eſt, quod fructus haud contemnendum in pica ſuppeditet remedium. Enim vero corticem citri RODER. à Caſtro *l. c.* dilaudat, ſyrupum vero & conſervam cortic. citri effert cum ſeminibus ſaccharo incruſtatis FRIDER. HOFFMANNUS *meth. med. l. 1. c. 19. p. 320.* quum contra internus hederæ arboreæ C. B. vel quod eodem redit, hederæ corymboſæ communis Lobel. uſus vel rarus, vel nullus ſit: herba enim nervoſo generi adverſatur gummi cauſticæ, baccæ vero draſticæ indolis ſunt, judice inter alios JOH. SCHRÖDERO *pharmac. med. chym. l. 4. claſſ. 1. p. m. 601.* Neque ullus, quod equidem ſciam, in picæ laudes ivit in picâ, niſi quis picæ uſum eo nomine præconio efferre velit, quod melancholiæ opem ferre dicatur, quæ ſubinde pro cauſsâ morbi noſtri venditatur: at & ſic primum non ſemper hic auxilio erit, dein præſente ſubjecto melancholico, præſentiora, quibus ſcatet materiâ medica, in uſum vocari poſſunt. Adeoque vel hoc nomine claudicat, & minoris facienda venit derivatio picæ à pica depromta.

§. VII.

Cui vero magis arridet ex linguâ noſtrâ vernacula, illi offero voculam Quitte mala cydonea denotantem, ac cum κίττα apprime convenientem. Fidem illi non minus habere jubet uſus Medicus haud ſpernendus. Enim vero commendat mala cotonea poſt cibum BONACIOLI *enn. muliebr. c. V.* ſyrupum vero FRID. HOFFMANNUS *l. c.* panem eorum ſucco maceratum propinat FORESTUS *l. c.* neque minus conſervam

laudat

laudat Roder. à Caſtro *l. c.* ut alios ſilentii peplo involvam. In quâ opinionum bigâ eo tutius acquieſcere quis poſſet, quod à malis citriis cotonea ex mente Matthiol. non multum differant. Ignoſcat hic mihi genius tantorum virorum, qui pace illorum hunc qualem cunque στοχασμὸν adduxi: me enim tenet opinio à Medico medicè non phyſicè, quod tamen ad unum fere omnes hic fecêre, in nomina inquirendum eſſe, modo munia ſua rite obire velit, & quum ſcopus ſtudii Aſclepiadei ſit praxis, illuc magis collineare debet vocum ἐπίσκεψις.

§. VIII.

Synonymicè κίττα latinis pica eſt. Non quidem me latet, quod purioris latinitatis auctores picam pro morbo accipere dubitent, inter quos cumprimis agmen ducit Vossius *de vit. ſerm. c. 32.* cui adnumerandus venit Martinius Lexic. philolog. qui picam avem ſignificare quidem; non vero affectionem, niſi quadam græcorum imitatione ſine idoneo tamen auctore adſerit: viſum tamen eſt voculam hanc eo ſenſu retinere, latinâ civitate jam fere donatam, & à Schrevelio *Lex. manual. p. 492.* pari ratione translatam. Verbis proinde ſimus faciles modo conveniamus in re. Ab aliis picatio ſalutatur. Nonnulli Germanorum vocant das Gelüſten der ſchwangeren Weiber / quæ appellatio procul dubiò ortum deducit à Medicorum quorundam ſententiâ, quâ viris malaciam gravidis vero tantùm picam tribuunt: poteſt hæc retineri appellatio, utpote quæ à potiori fieri conſuevit, quamvis ego in ea opinione non ſim.

§. IX.

Cæterum picam ſignificare avem, quæ germanis noſtris ſub nominibus, Elſter/ Atzel/ Agelaſter/ Algaſten/ Aegerſt innotuit jam ex antecedentibus elucescit: Neque picam narium hic intellectam volo, alibi jam tractatam; picam oris tacabacophilis non minus relinquens. Compluribus vero magni nominis Medicis malacia non minus audit, inter quas primas ducunt JOH. HEURNIUS *l. c.* *Jul. Cæſ.* CLAUDINUS *Empir. ration. p. 238.* JOH. JONSTON. *Syntagm. l. 4. de affect. abdom. & polymath. philolog. l. 2. c. 17. p. 220.* BRUNO *lex. Caſtell. p. m. 589.* utpote qui ad unum omnes picam cum malaciâ confundunt: verum enim vero juvat in præſens cum Ettmüllero, Langio, Menjotio, Junckero aliisque hos duos adfectus diſtinguere, ne de unâ fideliâ duos dealbare parietes videar, inprimis quum ex effato conſummatorum illorum Medicorum differant ratione objecti, modi, atque etiam ex parte ſubjecti; iis namque malacia magis appetitus eſt impoſſibilium, pica vero abſurdorum; in malaciâ appetentia mirandum in modum ita aucta eſt, ut niſi voti ſui compotes fiant, triſtitiam ſummam præ ſe ferant, in lacrymas effundantur, lipothymia ac ſyncope haud raro proventu inde originem ducant, & quod mirandum vel potius miſerandum tenellum fœtus corpuſculum ſtigmate rei deſideratæ notetur.

§. X.

Nucleum eſſe qui vult corticem frangere oportet, quod quum in præcedentibus factum ſit ad ipſam definitionem me accingo. Eſt vero κίττα ſeu pica ap-

pe-

petitus depravatus, ubi is ipſe fertur in cibos prorſus abſurdos ab ideali phantaſiæ debilitate, ac corruptione dependens. Visâ differentiâ inter malaciam atque picam neminem in admirationem rapiet deſcriptio per appetitum rerum abſurdarum, quæ mihi communis eſt cum Ill. WEDELIO Præceptore meo multo nomine colendo *Pathol. Dogmat. Sect. 3. c. 2. p. 466.* THEOD. ZVVINGERO *Theatr. Prax. Med p.387.* STEPHAN. BLACKARDO *Lex. Med p m. 75* quamvis me non fugiat MOSCHIONI eſſe *l. c.* appetitionem inconſueti cibi. Dein cibos allegavi, ut diſtinguatur à ſiti depravatâ admodum rarâ ex ſententiâ WEDEL. *l. c.* quæ ſi datur, meâ equidem ſententiâ, ut plurimum malacia dicenda venit.

§. XI.

Ut vero altius provehar in altum ipſum nunc ſubjectum recto judicii oculo ſpectare atque ponderare operæ pretium erit. Illud vero hic loci in univerſale, ac ſpeciale diſpeſcendum venit. Claſſem ſubjecti univerſalis ſibi vendicat uterque ſexus, magis tamen fœmininus, & in illo autem, & in hoc quævis ætas, cum primis vero graviditatis tempus. Poſſem iſthæc compluribus exemplis illuſtrata dare, ſi rei neceſſitas id poſtularet, vel plagellarum anguſtia permitteret; unam ergo tantum alteramve obſervationem hanc in rem in ſcenam producere animus eſt. Viros rarius, gravius tamen ſubinde fœminis affici memoriæ prodidit KOZACK *tract. Med. de ſale p. m. 65.* inter illos autem præcipue accuſat melancholicos RODER. A CASTRO *l. c.* Hac de re legere licet SCHEN-

KIUM, *qui Obſerv. Med. rar. libr. 3.* refert de Ruſtico, qui fruſta colliſarum ollarum usque ſecum geſſit, & non minori appetitu comedit quam panem bis coctum. Qui etiam arenam à plurimis annis magnâ cum lætitiâ ædituum ediſſe teſtatum reliquit. Neque tamen hoc præpoſterum deſiderii tormentum tantum maſculos provectæ ætatis affligit, ſed in ipſis etiam pueris non nunquam videre eſt. Tale cum republicâ Medicâ communicavit exemplum, ut alia in Eph. nat. Curioſ. *Dec. 2. ann. 8. obſ. 234.* conſpicienda omittam, HAGENDORNIUS *obſerv. rar. cent. 3. hiſtor. 95.* ubi puer primis ætatis annis nihil magis in deliciis habuit, quam ſordium eſum ac uſum ex equorum ſtrigillatione propullulantium.

§. XII.

Prodeant nunc in conſpectum virgines, quibus hæc tyrannis ſæpe numero, maxime vero appetente menſium purpurâ imperat: ita puellam duodecim annos natam pelles argenteas juxta atque aureas ingurgitaſſe teſtis eſt PANAROL. *obſerv. 38. Pentec. 3.* Tenellæ tamen ætatis puellas non minus quandoque huic malo eſſe obnoxias vel SCHENKII *obſervatio l. c.* evincit, quâ teſtatum fecit, puellam quatuor annorum proprios crines evulſiſſe, ac avidiſſime devoraſſe. Non poſſum, quin hic commemorem virginem apud BORELL. *hiſtor. & obſerv. Med. Phyſ. Cent. 4. obſ 2.* ipſa ſtercora humana (horreſco referens) exiccata, ac in pulverem redacta tanquam tragemata comediſſe, latrinarum cruſtas chartæ involutas ſecum ferens. Demiranda quidem etiam, magis tamen toleranda venit

Filia

Filia Pannificis apud HAGENDORNIUM *l. c.* quæ quascunque ſordes in Platea collegit, ac avido ore ingesſit. Maritatæ exemplum inter reliquos nobis præbet HOFFMANNUS *apol. pro galen. l. 3. c. 59.* ubi muliercula nunquam non devoravit cretam, ſive prægnans fuit, ſive non. Caput vero obſervationum copiâ extollunt uterum gerentes. Sic THEOPH BIERLINGIUS *Med. theoret. Pract. p. 603.* gravidam adducit, quæ in dies magna cum aviditate bonam partem de quadratâ parietis parte ingeſſit, donec tota conſumta fuerit. SCHENKIUS quandam refert fila devoraſſe prius commaſticata. Apud Foreſtum quædam Picem navalem deglutivit. Pluribus recenſendis ſuperſedeo ne actum agere, & iliada poſt Homerum ſcribere præter neceſſitatem videar.

§. XIII.

Viſo ſubjecto univerſali tranſitum ad particulare facio, quod denuo diſpeſcere liceat in primarium & ſecundarium. Hanc autem diſtinctionem non ſola ratio ſibi relicta peperit, ſed ipſa rei neceſſitas. Primarium eſt cerebrum, tanquam phantaſiæ ſedes; id quod pro parte affecta jam declaravit DOLÆUS *encycl. med. Dogm. l. V. de morb. mul. cap. 167. p. m. 514.* Secundarium vero ſolemnius eſt primo ventriculus, dein uterus, rarius hypochondria, nares lingua & reliqua etiam fortean latiori ſenſu, ſenſuum externorum organa. Ventriculus apud veteres, tanquam pars affecta fere unica, male audit. Verum ſi rem recta rationis lance trutinare fas eſt, neque dicta organa excludenda veniunt. Miſſo enim utero in cauſis intimius

us perveſtigando, notum eſt hypochondriacos magis è virorum cenſu hoc morbo laborare. Nares ſubinde partem adfectam eſſe declarat obſervatio Salmuthi, qua quædam fœtore veterum librorum delectata eſt, & quæ huic de odore fæcum alvinarum affinis eſt, ſub cauſis recenſenda. Papillulas nerveas in lingua vitiatas jam accuſavit Fracaſſatus ep. de lingua cui ſubſcribere videtur ſapor ingratorum gratiſſimus. Exaſciatam vero probationem ſuppeditabunt exempla in cauſis & alibi referenda.

§. XIV.

Aureum dictum TRALLIANI eſt *l. 9. c. 1.* ubi internotionem rectæ curationis fundamentum pronuntiat: ordinis proinde ratione habita ad ſigna diagnoſtica haud invitus tranſitum facio. Scilicet optimum omnemque dubitationem eludens ſignum ſincera, congrua, ac ſufficiens ægri vel ægræ confesſio eſt ac enarratio: Sed vero virgines, & qui ex ſexu maſculino timore ac rubore virgineo verius ruſtico ſuffunduntur, ſubinde malum alto ſilentio premere ſolent, metuentes increpationem, affectuum occultatorum deductionem in apricum, ac medelam morbi, ob cibos tantopere à ſe expetitos. Hic loci alia via incedendum eſt: quævis enim obvia tum viſus acie perſtringenda, intimiorique penſitatione rimanda eſſe, nemo niſi ſenſu communi deſtitutus; inficias ibit. Facies proinde effato Hippocratico coloris pravitatem diuturnam tum temporis viſui ſæpe numero exhibet. Quum imminet languore & ciborum ſalubrium faſtidio tragœdiam tractu temporis inſequuturam ante

oculos

oculos ponere conſuevit. Præſentem vero picam, poſitis prioribus, extra omnem ferè dubitationis aleam collocant, adſidua ſalivalis lymphæ, ſeu menſtrui univerſalis microcoſmici ac ſputi eliminatio, ſenſus morſicationis atque anxietatis potiſſimum circa orificium ventriculi ſiniſtrum ſe exerens, nauſea majori gradu divexans, corporis extenuatio, &, qui haud ita raro in conſpectum prodit, vomitus; id quod uno ore ac unanimi conſenſu adfirmant tres practicorum ocelli FRANC. JOEL. *Prax. l. 4. ſect. 2.* RODER. à CASTRO *l. c.* & FORESTUS *l. c. ſchol.*

§. XV.

Neque tamen cuiquam auctor atque ſuaſor ſum, ut credat, hæc ſigna eodem gradu, duratione, ac copiâ ſemper adeſſe; mox enim plura, mox pauciora, nunc majori, nunc minori intenſione ſe & mentis, & corporis oculis ſiſtunt, prout nempe diverſitatem ætatis, ſexus, cauſæ morbificæ, ac idioſyncraſiæ deprehendere eſt: Conceptam vero de pica opinionem firmabit, atque confirmabit debilitas judicii, à Medico facili negotio exploranda; ea enim ſubjecta, quibus mentis phaſes magis in decremento, quam incremento ſunt, huic malo præ aliis obnoxia eſſe palam eſt. Vomitus ſigna cauſæ ſuppeditat, ac eo ipſo magnum Medenti utilitatis fructum præbet: ea vero ex facili depromi poſſunt ex colore, conſiſtentia, atque ex parte etiam odore illius quod vomitione rejectum eſt, quæſtione adſumtorum non inſuper habitâ.

§. XVI.

Progreſſum jam facio ad cauſſas, ubi tot ſenten-

tiæ ac ſenſus ſunt, quot auctores atque capita. Quo vero melius ex fluctuante hoc diſſentientium pelago emergam, è re erit primum aliquot opinionum divortia litteris mandare, dein obſervationes eorum ſubnectere, qui cum naturâ cohabitare, quam ſolâ ratione maluêre. Denique ſenſa animi mei, haud ſecus atque par eſt, proponam, præmiſſo judicio, breviori tamen, de dogmatum adductorum diverſitate.

§. XVII.

Primus ordine locus veterum ſolertiæ tribuendus venit. Neque hos tamen unâ ſententiâ imbutos videas. Enim vero nonnulli occultas qualitates ſolo effectu cognoſcendas in auxilium vocant. Hippocrates *in Coac.* ſanguinis φθόραν accuſat. Hermeticis à priſcis jam temporibus ens imaginationis, vel cum Paracelſo furor uteri ſingulari ratione irritatus in cauſsâ fuit. Quibusdam cum Nicol. Rocheo, & Roder. a Castro peccat humor pravus, vel excrementum quoddam, quibus oris ventriculi tunicæ ſunt imbutæ, pro cujus varietate varia appeti ſibi imaginantur, à quibus non usque adeo recedit Petræus *Diſſert. Harmon. 25.* utpote qui, vitioſum excrementum peculiari ſubſtantiæ proprietate os ventriculi infeſtans allegat: Haud dubie tamen illa humorum pomæria priſcis Medicis anguſtiora viſa ſunt, quam ut eorum cancellis tota cauſſarum cohors commodé includi poſſet: alii enim cum Ludov. Mercato *mul. affect. l. 3. c. 10. p. 684.* ipſum halitum ſeu flatum venditant, alii alia, quibus recenſendis jure meritiſſimo ſuperſedeo, ac me potius ad recentiorum placita converto,

§. XVIII.

§. XVIII.

Hi vero non minus diſſertationis ſerram, immane quantum! inter ſe reciprocant: Helmontianis tamen eadem cum Paracelſo mens eſt; non vero æque cum Williſio, qui Picam deducit à ſordibus per uterum excludi ſolitis, jam vero in gravidatione retentis, ac cum humore fermentali commixtis, quæ, quod primatum obtineant copiâ, irritationem talem illi faciunt, ut vehemens ſui ſimilis deſiderium oboriatur. Depravatum ventriculi fermentum æque incuſant THEOPH. BIERLINGIUS *l. c.* ac STEPH. BLANCARDUS *Lex. Med. p. m. 75.* quorum prior illud pro cauſſa immediata habet. Ex Silvii ſententia, picam ortum ſuum debere, bili atque ſucco Pancreatico vitiatis, nemo mirabitur, qui cognitum ac exploratum habet, eum fere univerſam rem Medicam ad horum humorum bigam detorſiſſe; ſubnectit tamen haud inepte firmam perſuaſionem, alimenti appetiti uſum fore gratiſſimum *Prax. Med l 3. c. 6.* ILL. WEDELIUS *Pathol. Med. Dogm. Sect. 3. c. 2 & theorem. Med. Part. 2. Sect. 3.* ἀῤῥωστίαν διανοίας & fermentum adulteratum ſequi contendit. Plura dogmata in teſtimonium citare nihil attinet.

§. XIX.

Oportunum nunc eſt, ut ex obſervationibus circa picam adornatis paucas proferam. Primo vero nemo non adfirmabit picæ præ virili, magis eſſe ſubjectum ſexum fæmininum, confer. DOLÆUS *l. c. p. 516.* ex iis vero præ aliis gravidas, quod edocet obſervationum multitudo, quarum unam alteramve jam §. XII adduxi; id quod etiam D. AVUS in litteris ad me

exaratis propriâ experientiâ edoctus aſſerit, ubi ſimul mentionem facit duarum virginum à ſe curatarum, cretam, ac calcem arenâ mixtam largâ manu avidè comedentium (2) tum uterum ferentes, tum aliæ, quæ adfectu noſtro corripiuntur, vel molliuſculè ſunt educatæ vid LANGIUS *Prax. Med. c. 2. p. 7.* vel capitoſæ ſeu cerebroſæ, judice eodem *Diſput. 41. p. 547.* vel laſcivi animi deprehenduntur, cui claſſi accenſeri meretur ex parte illa, quæ dicente LANGIO *l. 2 p. 12.* pedes nudatos præeuntis viri dentibus apprehendit; vel denique debilioris ſunt judicii), cui ſubſcribit inter alios Exc. WEDEL. *l. c.* Ego complures vidi, mentione hujus morbi injecta, in riſum effuſas, quas cætera in hac animæ facultate aliis palmam præripere etiam comperi. (3) Chloroſi, ſeu morbo virgineo correptis, familiaris morbus eſt ex mente LUDOV. MERCATI *l. c.* (4) Neque minus cachexia, & menſium ſuppreſſione laborantibus, quod commemorant FORESTUS *l. c.* ac HIERON. REUSNERUS *in obſ.* à WELSCHIO *edit. obſ 69. p. 40* (5) Epilepticas ac verminoſas haud raro affligit, neque minus ſcandalo illo Medicorum, febre quartana decumbentes, quod videre eſt in Excell. JUNCKERI Patroni atque amici æſtumatisſimi *Med. theor. Pract. tab. 93. p. 604.* (6) Conjugium picam ſuſtuliſſe obſervatum eſt, vid. SCHENCKIUS *l. c. p. m. 350.* (7) Subjecta melancholica ſecundum RODER. a CASTRO *l. c.* nonnunquam afficit. (8) Præ aliis appetunt ſicciora, atque terrea. Sic argillam devoravit fæmina cachectica apud Reuſnerum: cretam prægnans, citante Foreſto, ac Hoffmanno: fruſta colliſarum ollarum Ruſticus referente
SCHEN-

Schenkio *l. c.* calcem vivam pugni magnitudine, narrante Fernelio *l. 6. c. 3. pathol.* Quædam limaturam martis, alia vero plumbum recenſente Dolæo *l. c.* Calcem de parietibus, terramque fornacum apud Horstium *obſ. med. tom. I. L. 4. obſ. V.* Laterum fragmenta teſte Roderic. a Fonseca *conſult. med. Tom. 2. 23.* Ne plura exempla laudem de gypſo, teſtis, carbonibus, & pannis attritis, quorum ſingula commemorari poſſent. (9) Appetitus hic depravatus nonnunquam etiam verſatur circa nullos cibos. Ita Joh. Rudolph. Camerarius *memor. medic. Cent. 2. part. 32.* refert de uxore Profeſſoris Tubingenſis ex foro cum ovis redeunte, quæ Muſæum ingreſſa ſuſpiria ex imo pectore ducens, quæſita, ſe deſiderio teneri, inquit, hæc ova ex ordine in faciem ſuam projiciendi; id quod maritus amore ductus eam exequi paſſus eſt linteo prætenſo. Alia Anglicana ventum ore excepit hiante è follibus inverſis propria manu motis, qua de re nos certiores reddunt act. philoſoph. anglican. ann. 1667. Menſ. Novembr. Compertum habeo exemplum, ubi primæ notæ matrona curru vehens, fæcibus alvi ſtercorariis forte fortuna ab equis calcatis, illarum odore illecta, illos ſiſti jusſit, moras ibi dein per aliquod temporis intervallum nectens. Relicto ſtercore humano §. XII. jam commemorato, notari (10) meretur, quasdam ab ipſa carne humana cibum petiiſſe, quale ſpecimen poſteritate reliquit Marcell. Donatus *l. 4. c. 1. hiſtor.* de Eliſabethâ quâdam, quæ pueros blanditiis ſuis alliciens, atque in domum introducens necavit, atque ſale conditos ſervavit, eosque

in uſum cibarium traxit; verum ultimo à fele manum ſubripiente detecta, rotæ atque ignis tormento malitiæ ſuæ pœnas dedit.

§. XX.

Si hiſce obſervationibus, tanquam Lydio lapide, quis utatur, facile ei innoteſcet, quid diſtent æra lupinis, & utrum jam recenſitæ priſcorum pariter atque modernorum de picæ cauſâ ſententiæ cum veritate quadrent, an non? Occultas qualitates aſylum eſſe ignorantiæ, omnes ferè litterarum flumine inundati, hac tempeſtate profitentur. Furorem uteri falſitatis arguit pica in viris, pueris, atque ætatis tenerrimæ puellis obſervata *vid. p. 13. §. XI. & p. 14. §. XII.* Qui ſola excrementa os ventriculi infeſtantia crepant, eos erroris inſimulant ea, quæ de capitoſis, molliter educatis, ac minori judicio præditis, præter alia, ſectione præcedenti allata ſunt: quibus etiam Williſii dogma infringitur. Adde, quod excremento ſimiles res ob ſpecificam irritationem atque vellicationem usque non deſideretur: quis enim ſibi finget ſordes ex carne humana in ventriculo ante ejus eſum, per conſequens ergo aut mulieri ex Marcell. Donato citatæ fuit in cibum appoſita talis caro, quod tamen omnem fidem ſuperat, aut viri hujus laude ſua cætera non defraudandi hypotheſis falſitatis arguenda eſt. Quæ eſt ſimilitudo inter excrementa ab utero regurgitantia, & projectionem ovorum in os mariti, ventum ore exceptum, ac odorem fimi equini? Halitus veterum mentis fictioni, quam rationi ac experientiæ magis affines ſunt; quis enim eorum exiſtentiam, fiendi ac

affi-

afficiendi modum, hic demonſtrationum energia exhauriet? Mitto reliqua, facili negotio ab eo diluenda, qui monſtratâ obſervationum cynoſurâ utitur.

§. XXI.

Quod ad me attinet Ill. Wedelii ſententiæ, reliquis fere ſusque deque habitis, lubens ex parte ſubſcribo, qui ipſe phantaſiæ debilitatem ac corruptionem in definitione in medium produxi. Dogma hoc veritati eſſe conſentaneum, fæminæ teſtes ſunt, quæ hoc adfectu ſæpius quam viri corripiuntur, quod judicio utplurimum minori, quam ſexus maſculinus, gaudeant. Loquuntur id non minus, vel ſuo exemplo, quæ molliuſculè juniores habitæ, capitoſæ, & laſcivioris indolis ſunt. Fidem etiam faciunt, temperamentum melancholicum, projectio ovorum in os alius, hauſtus aeris è follibus, odor ingratæ cloacæ gratiſſimus, eſus ſtercoris humani, & reliqua; *conf. Sect. XIX. theſis 1. 2. 7. 9. 11. & §. XII.*

§. XXII.

Phantaſiæ hujus depravatæ originem, ut ad ipſum fontem digitum intendam, Evæ, proh dolor! debemus, quæ res ex mandato non comedendas concupiſcens, ac ingerens, prima, malaciâ quaſi pomorum, laboravit. Adamus ejus deſiderio morem gerens ob idem delictum commiſſum eodem malo ſe; ambo vero totum genus humanum, illi obnoxium reddidêre. Forte etiam appetitus hic depravatus ſexui ſequiori in pœnam frequentior eſt, quum Eva primo illi indulſerit. Facilis jam à diſpoſitione, quam ab appetentia heterogeneâ ad unum omnes à primis paren-

rentibus habemus, ad ipſum habitum eſt tranſitus. Ille vero hâc tempeſtate in actum deducitur, vel à ſimplici phantaſiæ ludibundæ intenſione, ac perſuaſione gratum fore objectum, quale exemplum jam olim ſuggeſſit Eva, neque minus fæmina, cui odor corii fuit gratiſſimus apud Borellum, & quæ ex ordine ferè de aeris pica, odore fæcum alvinarum ac aliis in præcedentibus prolata ſunt: Vel à quadam cauſa remotiori, in corporis noſtri machinâ delitefcente, provocatur, in cujus cenſu eſt melancholia §. *XIX. theſ.* 7. chloroſis *theſ.* 3. *l. c.* cachexia ac menſium ſuppreſſio *theſ.* 4. *l. c.* epilepſia, vermes, quartana *theſ.* 5. *l. c.* ſæpius vero acidum, neque minus bilis, id quod edocet ſiccorum magis ac terreorum appetitus, quam aliorum, utpote quæ natura tanquam remedia utplurimum deſiderat; hæc enim acido abſorbendo, bili vero infringendo apta nata ſunt.

§. XXIII.

Non vacat in præſens rationes harum cauſarum, & quâ ratione talem producant effectum in apricum deducere. Sufficiat vel tribus verbis dixiſſe, certos motus in corpore, lege commercii arctiſſimi, quod animam inter atque illud intercedit, certas in ea producere perceptiones: ii vero motus quum hic ob varietatem cauſarum varii ſint, variam appetitus ideam phantaſiæ noſtræ non poſſunt non imprimere. Verum enim vero majoris utilitatis res erit mentionem cauſæ injicere, quam recentiores ſilentio involviſſe video, ſeminis ſcilicet ſeu liquoris ſeminalis. A partibus inquietiſſimæ hujus materiæ ſtat conjugium

quo

quo interveniente pica ſublata legitur §. XIX. *theſ.* 6. Dein mulierum, quæ præ viris & majori & frequentiori veneris œſtro urgentur, ſæpe numero occurrens exemplum *vid. theſ.* 1. *l. c.* Tertiò chloroſis, *vid. theſ.* 3. *l. c.* quâ puellæ in pubertate affliguntur, vel paulo poſt niſi viro nupſerint, cujus remedium non minus eſt cohabitatio cum viro, judice ſene noſtro de *morb. virgin.* cui adſtipulatur JOH. LANGIUS *epiſt. Med. p. m.* 77. Quartò juvantia. Enim vero, ea quæ alias ſeminis orgasmo obicem ponunt, ſæpiusculè Picam curasſe in confeſſo eſt. Ita Venerandus Dn. AVUS cydoniorum vinum cum menthæ crispæ ſpiritu non parum ſæpe contuliſſe narrat. Cotonea nullum dubitationi relinquunt locum: mentham vero ſeminis turgeſcentiæ mederi fuſius deduxit LANGIUS *Miſcell.* ſuper dicto: mentham in bello nec ſerito, nec metito.

§. XXIV.

Preſſo pede Prognoſin jam proſequi leges Diſſertationis jubent. Conſtans vero hic edocuit obſervatio, rarius paulo noxam quandam in ſubjecta PICÂ laborantia redundaſſe; niſi fortaſſe liberius, & per longius temporis ſpatium appetitui ſuo indulſerint: ob vitium namque quantitatis, utpote qualitatis pejus, ventriculus mole ingeſtorum, plerumque ſimul graviorum tenſus, non poteſt non in atoniam malæ notæ incurrere; liquor vero gaſtricus durioribus fractus atque ſaturatus, blandum illum irritationis ſenſum in fibrillulas nerveas vix exerere, atque ita appetentiam producere poteſt. Ex chylo ab adſumtis fæculento, & minus ob tonum debilem, ac ſolventis liquidi ineffi-

caciam elaborato, non alius quam ſanguis vappeſcens, ſpiritibus deſtitutus, ac ſpiſſus provenire poteſt; vitia enim concoctionis primæ, ſecundum axioma medicum, nequeunt corrigi in poſteriori. Hic ſanguis ſpiſſitudine peccans tardiori greſſu per ſyſtema arterioſo venoſum fertur, & quum hæc craſſities ſit maritata, ac in gremio ſuo quaſi gerat portiunculas graviores, quæ edulia non raro Picâ affectis arrident, quemadmodum id jam ſemel atque iterum monitum eſt, tonus atque robur vaſorum arterioſorum, haud ſecus atque prius ventriculi, imminuitur; cum primis vero delicata lymphaticorum ſtructura, ex tunicâ ſimplici ac diaphanâ conſtans, à gravibus hiſce vel tenditur, vel plane malo omine rupturam patitur. Hæc procul dubio cauſſa eſt, quod JOH. JONSTON *Syntag. l. 4. c. 14.* curationem feſtinandam eſſe jubeat, ne cachexia atque hydrops accerſeantur; quarum proventui velificat, ſuppoſitis prioribus, motus ſanguinis circulatorius ob vappeſcentiam, partium agiliorum abſentiam, & contractilitatem vaſorum inertem lento gradu procedens, ac ad organa ſe- & excretoria appellens, ex quo fit, ut partes ſeroſæ, quæ ordinariò ita è corporis œconomiâ proſcribuntur, in maſsâ humorum retineantur, quæ vaſa, in primis vero lymphatica particulis ſuis lubricis, flexilibus, lævibus atque anguilliformibus, ſubeuntes ea relaxant, copiâ extendunt, recrementis vero Salino-Sulphureis rodunt, ut tandem vel rupturam minentur, vel actualis procedat, & cum illâ hydrops.

§. XXV.

§. XXV.

Interim cachexia illa, & hydrops frequentioris obſervationis eſt, in ſubjectis ſpongioſo habitu ſimul præditis, quam in iis qui teneriore ſtructurâ gaudent; in his enim atrophiam, hecticam, ac maraſmum ſæpius adnotavit Practicorum diligentia. Ita apud SCHENKIUM puella quatuor annorum, jam §. XII. in teſtimonium citata, ultimo in tuſſem vehementem ac ἀτροφίαν totius corporis incidit, à qua difficulter liberari potuit. Aliis ex aliâ vel ſimili ratione aliâ damna intulit. Exemplo eſſe poteſt puer octavum annum agens, ac capillos & cretam parietum comedere conſuetus, qui in calcem incidens ac largâ manu ingerens, in varia prolapſus eſt ſymptomata, ex quibus tandem diem obiit ſupremum, ceu id legere eſt in Amat. LUSITANI *cent. 3. curat. 91.* Neque minus hujus rei teſtimonium præbet bimula, cretæ, luti, atque carbonum uſu delectata, in febrem, diarrhæam ac atrophiam incidens, & tandem vitam cum morte commutans *vid. Ephem. N. C. Dec. 2. obſerv. 70. ann. 7.* Humore acriore copioſius ventriculum infeſtante, cardialgiam, lipothymiam, quid? quod ſyncopen ſequi, auctor eſt DOLÆUS *l. c.*

§. XXVI.

In gravidis ſcenam agitare, atque ludere occipit circa quadrageſimum à conceptione diem ſecundum Ætium; ſi vero Primeroſius audiendus eſt poſt vigeſimum vel trigeſimum: eamque claudere conſuevit menſe ab ingravidatione quarto: affirmantibus hoc ipſum HEURNIO, RIVERIO, FORESTO, atque NICOL.

ROCHEO. In diverſa hic abire videtur AMBROS. PARÆUS *libr. de hom. gener. c. 5.* cui nonnunquam ad ipſum usque partum durat, & ὁμόψηφον habet Moſchionem, dum infit: ἐνίοτε ἕως εἰς αὐτὸν τὸν τόκον ἐπιμένει. Facilis eſt conciliatio, ſi dixeris, prius frequentius, atque ordinarié, poſterius rarius atque extraordinariè obtinere. Quod ad cauſam attinet, cur circa diem quadrageſimum ut plurimum incipiat, ac menſe quarto deſinat, illam plerique, veterum veſtigia ſequuti, v. g. NICOL. ROCHEI, PARÆI aliorumque, rejiciunt in incrementum fætus, vomitum, atque faſtidium. Scilicet primis menſibus fætus pauco alimento indiget, atque hinc facilis eſt, humorum excrementitiorum ad ventriculum regurgitatio; qui vero eodem increſcente maximam partem abſumuntur: Dein vomitu jam præſens cauſa morbifica ex œconomiâ animali ſucceſſu temporis proſcribitur. Denique per faſtidium principio vitali interno anſa præbetur, ea quæ ſibi ruinam minari videntur, vel ſubigendi, vel per organa colatoria publica eliminandi, utpote quod adſumtorum mole tum non adeo obrutum, corpori ſuo vacare poteſt.

§. XXVII.

Gravidarum valetudo præ cæteris in hoc morbo melius ſe habet; modo ipſis non denegetur res expetita; tum enim triſtitia ac anxietas præcordialis incrementa capiunt, & cereum fætus corpuſculum ſtigmate facile notatur. Cæterum ſpes recuperandæ ſanitatis haud infima adfulget, quum animus abſurda horrere, & ventriculus laudabilia ſenſim appetere occipit.

Puel-

Puellas ante annos pubertatis picâ afflictas, inſequens menſium fluxus communiter priſtinæ valetudini reſtituit; id quod majorem difficultatem involvit, ubi illæ ipſæ debitum hoc purpureum jam aliquoties naturæ perſolvêre, aut inordinato fluxu perſolvunt: recenſente *Exc.* JUNCKERO *l. c.* Illud etiam ſcire intereſt, eo pejori in loco affectarum res eſſe, quo magis à conſuetis, atque naturalibus cibis, edulia differunt, in quæ appetitus earum fertur, & contra.

§. XXVIII.

Visâ theoriâ, ad ipſam therapiam properare, & ordo, & conſuetudo monent. Heic manus medica ante omnia ipſi Phantaſiæ adhibenda foret, ſi medicamini vis ineſſet atque energia immediate efficiam ſuam in illam exerendi: arte ergo ſuppleri debet, quod natura negavit; id quod primum fiet, iſthanc quaſi exaltando, muniendo, atque corroborando, perſuaſionibus à Medico ac amicis, increpationibus verò à Parentibus vel Dominis in auxilium vocatis. Gravidis noxa & iis, & fætui inde imminens, aliis alia, ex Prognoſi & individuali ad morbos propenſione hauſta, ob oculos poni poſſunt. Neque ſuo uſu carere crediderim, ſi debilitatis judicii ſobria mentio fiat, ut ignominiæ impatientes eo magis abſurda edulia odio proſequi adlaborent. Iſthæc maximæ utilitatis eſſe vel Domin. PANAROLI *obſerv. 38. Pent. 5. evincit*, qui ſe puellam duodecim annorum ſolis blandis narratiunculis reſtituiſſe teſtatur. Sub hac ſermocinationis continuatione é re erit ſpiritus animales, ut plurimum hic cum ſanguine torpidiores, atque hinc ob lentum pro-

greſſum ideas communicatas diutius adſervantes, ſpirituoſis exſuſcitare, ut hæ ipſæ tum ob motum celeriorem, tum vigorem ac prædominium aliarum portiuncularum eo citius deleantur. Atque hæc fortasſe inter alia cauſa eſt, quod ÆGINETA uſum vini vetuſti, ac odorati dilaudet: SILVIUS tincturam cinamomi cum ſpiritu vini rectificato paratam commendet atque ſalia volatilia: FRANC. JOEL Vinum Rhenanum atque Malvaticum laudibus efferat. Si appetitus hic abſurdorum ſimul mirum in modum auctus eſt, Walæi conſilium opium propinantis in uſum trahi poteſt. His ita peractis, cauſis remotioribus, ſi adſunt, medela facienda venit, quo penitus tollatur omne, quod motus illos anomalos excitare poteſt; id quod fiet ope ſubſidiorum, quæ nobis ſubminiſtrat Pharmacia, chirurgia ac Diætetica.

§. XXIX.

Fons pharmaceuticus primum ſuppeditat vomitoria, non niſi cum cautelis concedenda. In prægnantibus detur lenius ſubſtituto ſtomachico, v. g. aquâ cinamomi ex mente JONSTON. *Syntagm. l. c.* vel panis toſti buccella macerata in ſucco cydoniorum, vel granatorum, jubente FRANC. JOELE *l. c.* Juſculum tepidum atque pingue, & motus lenior vomitionem leniorem, meliorem, ac citiorem procurabunt. Neque tamen hoc ipſum, tanquam heroicum remedium, indiſcriminatim propinandum venit, ſed tum demum ubi minera morbifica ejusque fomes in ventriculo hæret, præſente temperamento cholerico vel bilioſo, non melancholico, magis in ſexu maſculino

quam

quam ſequiori, cū virium vigore, quam debilitate, & ſic in cæteris. Quod ad purgantia attinet, cum iis ſubtimidè nos gerere in minoribus fætibus jubet Cous noſter *Sect.* 4. *Aph.* 1. cauti ergo ſimus hoc in malo, dum ille increſcit, utplurimum ceſſante. In uſum vocentur leniora, quæ commendante ZVVINGERO, obſervante vero FORESTO & JOELE non nunquam picam tollunt. Ex his vero pulverem jalappæ in morem Sim. Pauli aquæ cinamomi infuſam laudarem. Pilulæ de ſuccino Cratonis in fæminis omnibus aliis palmam reddunt dubiam. Bile peccante, ac in primis viis ſtabulante Electuar. Cholagog. SILVII vel ſimile pharmacon exhiberi poteſt, ubi vero acidum hoſtile ſedem ibi fixit, iis præmittenda veniunt abſorbentia. Martialia aliave: dein laxantia peritè ſubſtituenda ſunt, quibus acidum, experimento SILVIANO, non prius niſi terreis aliisque fractum auſcultat; neque tamen uſus præcipitantium nimius ſit, ne inde anorexia, cachexia, diſpnœa & complura alia mala, tanquam ex equo Trajano, originem ducant. Præſente melancholiâ, chloroſi, cachexiâ, menſium ſuppresſione, epilepſiâ, vermibus, aut quartanâ, vel lenioribus hiſce purgantibus ſpecifica illis affectibus dicata ſimul commiſcenda, vel ſeorſim propinanda ſunt, quorum catalogum brevitatis ſtudioſus in præſens texere ſuperſedeo. Chirurgia Venæ ſectionem ſiſtit, quam parcâ manu, & ſæpe adornatam laudat RIVERIUS, ac in ipſis gravidis & puellis inſtitui jubet Walæus: cautè tamen & cum hac mercandum eſt in ſenibus, pituitoſis, debilibus atque aliis. In virginibus chloroſi, vel menſium ſuppres-

ſione

ſione laborantibus in malleolo ſecus ac in gravidis fieri debet. Tum ad ea progreſſus fiat, quæ ſeorſim tanquam ſingularia decantat ſolers Practicorum obſervatio. Ita teſte Ludov. Bonacioli polypodium ſiccatum efficaciſſimum eſt. Horatius Augenius pulverem ſeminis ammeos quatuor diebus ſucceſſive datum, aut liberare à malo ait, vel ſaltem inde, affectas melius ſe habere. Ab omnibus ferè laudibus effertur aqua foliorum vitis Menſe Majo deſtillata, conf. inter alios Dav. Herlicius *cur. grav. c. 16.* & Jonston. *l. c.* quam etiam cum anetho datam reliquis prævaluiſſe D. Avus fidem fecit expertus. Huc referri merentur, quæ de malis citriis §. VI. de cotoneis autem §. VII. prolata ſunt, quæ ſimul ventriculi atoniæ proſpiciunt. Victus regimen ſit temperatum; temperantia enim judice Panarolo optimum eſt remedium. Pulmentum ex amylo confectum multorum commendatione inſtar omnium eſt. Uvam criſpam, ſeu groſſulariam ſpinoſam ſilveſtrem Bauh. mediæ ætatis cum Sebizio dilaudat S Paulli Q. B. Class. 2 *p. m. 187.* neque minus glandium terreſtrium uſum *l. c. claſſ. tert. p. m. 358.* Vocis uſus ſit frequens, vel lectioni deditæ ſint, ut animus cogitationibus abſurdis non adeo indulgere valeat.

T A N T U M!